

MAGYAR AFRIKA TÁRSASÁG
AFRICAN-HUNGARIAN UNION

AHU MAGYAR AFRIKA-TUDÁS TÁR
AHU HUNGARIAN AFRICA-KNOWLEDGE DATABASE

RADNÓTI Miklós

Tam-tam, Monsieur Coty és egy kávéskanálnyi Spengler Párizsban
Párizs, (1931) augusztus

Eredeti közlés/Original publication:

Délmagyarország, 1931. augusztus 23.

Elektronikus újraközlés/Electronic republication:

AHU MAGYAR AFRIKA-TUDÁS TÁR – 000.000.813

Dátum/Date: 2013. november/November – 2014. április/April 26.

Az elektronikus újraközlést előkészítette

/The electronic republication prepared by:

B. WALLNER, Erika és/and BIERNACZKY, Szilárd

Hivatkozás erre a dokumentumra/Cite this document

RADNÓTI Miklós: Tam-tam, Monsieur Coty és egy kávéskanálnyi Spengler
Párizsban, *AHU MATT*, 2014, **pp. 1–5. old.**, No. 000.000.813,
<http://afrikatudastar.hu>

Eredeti forrás megtalálható/The original source is available:

hazai nagy könyvtárakban

Megjegyzés / Note:

ellenőrzött és szerkesztett szöveg / controlled and edited text

Kulcsszavak/Key words

magyar Afrika-kutatás, Radnóti Miklós Párizsban, látogatás a gyarmati kiállításán (1931), beszámoló a benyomásairól

African research in Hungary, Miklós Radnóti in Paris, visit at the Colonial Exhibition (1931), report about his impressions

AZ ELSŐ MAGYAR, SZABAD FELHASZNÁLÁSÚ, ELEKTRONIKUS,
ÁGAZATI SZAKMAI KÖNYV-, TANULMÁNY-, CIKK- DOKUMEN-
TUM- és ADAT-TÁR/THE FIRST HUNGARIAN FREE ELECTRONIC
SECTORAL PROFESSIONAL DATABASE FOR BOOKS, STUDIES,
COMMUNICATIONS, DOCUMENTS AND INFORMATIONS

* magyar és idegen – angol, francia, német, orosz, spanyol, olasz és szükség szerint más – nyelveken készült publikációk elektronikus könyvtára/
writings in Hungarian and foreign – English, French, German, Russian,
Spanish, Italian and other – languages

* az adattárban elhelyezett tartalmak szabad megközelítésűek, de olvasásuk vagy letöltésük regisztrációhoz kötött/the materials in the database are free but access or downloading are subject to registration

* Az Afrikai Magyar Egyesület non-profit civil szervezet, amely az oktatók, kutatók, diákok és érdeklődők számára hozta létre ezt az elektronikus adattári szolgáltatását, amelynek célja kettős, mindenekelőtt sokoldalú és gazdag anyagú ismeretekkel elősegíteni a magyar afrikanisztikai kutatásokat, illetve ismeret-igényt, másrészt feltárni az afrikai témájú hazai publikációs tevékenységet teljes dimenziójában a kezdetektől máig./The African-Hungarian Union is a non-profit organisation that has created this electronic database for lecturers, researchers, students and for those interested. The purpose of this database is twofold; on the one hand, we want to enrich the research of Hungarian Africa studies with versatile and plentiful information, on the other hand, we are planning to discover Hungarian publications with African themes in its entirety from the beginning until the present day.

TAM-TAM, MONSIEUR COTY
ÉS EGY KÁVÉSKANÁLNYI SPENGLER
PÁRIZSBAN

Párizs, (1931) augusztus

Radnóti Miklós

Az *Exposition Coloniale* látszólag ártatlanul nyüzsögve, a sötétség beálltával pedig színesen lángolva (sokszor a szó szorosabb értelmében is) várja az özönlő idegeneket és gyermekded párizsiakat. Tam-tam zenekarok kopogása, Chevalier-képű kikiáltók harsogása és gúnyosan járkáló négerek közepette. Nem hiába vár. *Tizenegymillió ember* járt kinn a vincennes-i erdőn legújabb hírek szerint, a naponta ötször is érkező dézsányi esők ellenére.

Népség és katonaság tolong a gyarmati házak s templomutánczatok között, a franciásan elstilizált Bauhaus-építményű irodák, tornyok, lámpák és oszlopok alatt. És szórakozik. Ki-ki a maga módján.

Az Idegen a zsebeiben nyúlkal, időmúltán mind fájdalmasabb arccal, a párizsi lehetőleg ingyen bökdösi és tapogatja a dolgozó, kiállított gyarmatiakat. Mert dolgoznak szerteszét. Faragnak, égetnek, gyúrnak, kalapálnak, szőnek, tam-tamot vernek és táncolnak, aki mit tud. Mert csak azt hozták el Párizsba gyönyörködni, aki tud valamit. A többi otthon maradt.

Nos, a szelíd párizsi citoyen megbökdösi a dolgozó néger orrát, meghúzgálja a haját és kivigyorogja. Kivigyorogja és játszik vele ugyanúgy, ahogy a trópusok alatt véle játszanának a „primitív” feketék olyan vidéken, ahol még nem járt fehér ember, csőből sistergő istennyilával.

Itt az *Exposition*-on túri egy ideig csöndben a gyarmati polgár anyaországbeli társa játékait, azután tanáros arccal mutat a szerszámai mellett fekvő tányérra és többször elismételve, szigorúan mondja: *deux sous! deux sous!* – hogy dobjanak bele. S az ujjain mutatja.

Említettem, hogy a citoyen szeret ingyen szórakozni. Vagy elsomfordál, vagy kinyújtja a négerre a nyelvét. De a tányérba nem dob.

A néger megvetően néz körül és leteszi a szerszámot, amivel dolgozik. Sztrájkol. A mindegyik körül bámészkodó embergyűrű vár egy sort, és mikor megunja, kórusban jön a biztatás: *travailler! travailler!* Mikor erre sem hederít az ártatlan, akkor taszigálni kezdik. Az üvölt és otthagyja őket. Megy panaszra a néger katonatiszthez, aki szomorúság mosollyal veregeti meg vállát és küldi vissza – dolgozni.

Ez is egyik összetevője annak a súlyos gyarmati komplexumnak, mely a kiállítás reflektorokkal öntözött falai mögött az árnyékban húzódik meg. Amelyről a párizsi baloldali lapok úgy írnak, hogy „az állati sorban élő színes elvtársaink között sikerült tegnap röpcédulákat osztogatnunk ...”, és amely kirobbantotta az annamiták forradalmát, akik elleni harc irányítására a gyarmatügy legfőbb intézői hagyták és hagyják el Párizst.

Igen, súlyos dolgok lapulnak a kiállítás árnyékán, annak ellenére, hogy Coty úr is ír róla.

Néha élesebben és mozogva játszanak árnyékok a földön. Amikor fölrepül a kiállítás egy-egy részéből a vörös kakas. A hollandi pavilion leégett, és azóta is gyakran lángol fel hol itt, hol ott a gyorsan eloltott tűzvész. „Gondatlan munkások eldobott cigarettája okozza a tüzeket” – ahogyan a hivatalos jelentésekben is olvasható.

De azért működik a verkli. A néger fiúk meghódították – jaj, nem kell megijedni, még nem Párizst, csak a párizsi nőket, akik nagyon értékelik a deli fiúkat. Érdekes megnézni, milyen nyugodt és trópusi unalommal ülnek, vagy baktatnak a dörgölődző, ragyogóan szép párizsi macskák oldalán ezek a fekete bölcsek!

Spenglert is ígértem. Nos, hát mostanság nem igen hallani annyit a fekete veszedelmekről, mint annak idején a sárgáról. Pedig ilyen is létezik. Tán ők váltanak fel minket, csődöt mondott európaiakat. (Ezt csak azok olvassák, akik hiszik is Spenglert.)

Mindenesetre nagy reményekre jogosítja, hogy úgy mondjam, az erről gondolkodókat az, amit ha akar, láthat épp Párizsban itt. Az, hogy oly nagy bizalmatlansággal és kritikával szívják ma már a fehér kultúrát, hiteti, hogy nem teszi tönkre őket a gyarmatosítás. És hatalmas, friss szellemiség az, amit magukkal hoznak. Nem hiszik? Itt az *Exposition*-on az angkori templomot utánzó épületben állít ki az ottani festő- és szobrásziskola. Másod- és harmadéves növendékek úgy dolgoznak, olyan látással, színekkel és technikai felkészültséggel, olyan művészettel, hogy egész modern képzőművészetünk, az egy-két tényleg nagy piktör és szobrász kivételével, tanulhat tőlük. A Sorbonne-t

járó színes diákok kitűnő szellemi képességeit pedig professzorok igazolják.

Érdekes lesz talán a néger nőkkel kapcsolatban az a kevesek által tudott dolog, hogy az asszonyok elcsúfítása, a tömlő mellek, átszurkált és elnyújtott ajkak, orrok, fülek csak nagyon kicsi részben és egyes vidékeken vallási hagyomány. A középkorban kezdték széles körben általánosítani, asszonyaik védelmére a bennszülöttek, a fehérek ellen, akik nem mind voltak éppen misszionáriusok. Az európaiaktól járatlan, vagy kevésbé járt vidékeken ma is hibátlan szépségű fekete asszonyok élnek.

Egy egyetemet hallgató néger bölcsész könyökölte ki nékem ezt keserűen a *Rotonde* terraszán két apéritif és húsz cigaretta fölött, és utána sokáig elnézegettünk a Montparnasse esti fényeinek.

Még valamit, Mesdames et Messieurs! Különösen Messieurs! mert hisz az önök zsebét terheli majd a költsége ennek a kis kirándulásnak Európából. Sohase vegyen jegyet, ha ide kijön, a pénztárnál. Öt lépésre a fülkétől jobbra vagy balra „kéz alatt” – egy frankkal olcsóbban kapja.